

Jean-Luc Dehaene

► zijn meer geneigd om politiek te 'zappen' op basis van de emotiona- liteit van het moment. Je weet nooit op voorhand waarop je zal worden beoordeeld. Wij wisten dat we ongeveer tien tot twintig jaar konden meegaan. Dat is vandaag ondenkbaar.

Toen je als bemiddelaar aan de slag ging, brak je meteen met de opendebatcultuur die er heer- ste.

Als men de nood voelt om tijdens de onderhandelingen om de haver- klap verklaringen af te leggen, dan kan dat een nieuw type van onder- handelen zijn. Al zie ik eerlijk gezegd niet hoe die manier van onderhandelen ooit tot resultaten zou kunnen leiden. Maar mis- schien is dat een uitspraak van ie- mand die in een heel andere tijd heeft onderhandeld.

De tijd van 'geen commentaar'.

Ik vind 'geen commentaar' zeggen nog altijd beter dan tien minuten zeveren om eigenlijk ook te zeggen dat je geen commentaar hebt.

Mediatraining was dan ook niet aan jou besteed?

Absoluut niet. Ik heb altijd net het omgekeerde gedaan van wat er in de mediaboeken staat. Behalve op één punt: versterk eerder wat je bent dan je te laten opleggen om te veranderen. Maar daar schuilt ook

'De memo- res van Tindemans en Martens vond ik een beetje droog. Die van mij zul- len gekruid zijn met wat meer peper en zout.'

een gevaar in. Ik voel dat ik moet opletten dat ik niet een karikatuur van mezelf word.

Een beeld dat je altijd zal blijven achtervolgen: in '95 kroop je tijdens een bezoek aan de VS op een mechanische stier in een Texaanse saloon en riep je: 'Let the beast go!'

Ik weet zo ongeveer wat ze bij mijn in memoriam op tv zullen tonen. Ik kan al raden welke beelden er dan te zien zullen zijn en dat beeld zal er zeker bij zijn. (*lacht*) Nochtans was dat een heel spontane gebeur- tenis die ter plaatse niet ongepast was. Ik deed gewoon mee met de Amerikanen, maar uit de context kreeg dat beeld een heel andere di- mensie. Je moet daar als politicus wel rekening mee houden maar niet te veel, want dan verlies je al- le spontaniteit.

Jij hebt als premier heel wat bij- namen gehad. Wat vond je zelf de best passende ?

Wat voor een ander een verwijt is, beschouw ik meestal als een compliment. Mijn meest beken- de bijnaam is 'de loodgieter'. Wel, ik vind dat positief. Het be- wijst dat ik compromissen maak- te die werkten, al zagen ze er van tijd tot tijd wat krakkemikkig uit. Maar als de loodgieterij in een gebouw niet lekt, is iedereen te- vreden. Ik heb mezelf altijd goed kunnen relativeren. Daarom heb ik ook alle politieke cartoons bij- gehouden die over mij zijn ver- schenen.

Wat is jouw geheim bij onder- handelingen?

Ik heb veel inlevingsvermogen en luister ook naar de kleine zinnen. Ik ben de zoon van een psychiater, misschien helpt dat. Ik kan afstand nemen van mezelf. Zo ben ik nooit kwaad geworden zonder dat ik op voorhand had beslist om kwaad te worden. Uitschieten maakt deel uit van het onderhandelingsproces, maar het werkt averechts als je dat

ment gezien en niet als iets wat een onderdeel van mezelf moest wor- den. Ik heb ook nooit de ambitie gehad om in een regering te stap- pen. Ik was perfect gelukkig als ka- binetschef van Martens. Men zei ook in de partij: 'Jean-Luc, blijf jij maar achter de schermen werken. Want als jij op een lijst gaat staan, zal je de mensen afschrikken.' (*bulderlach*) Achteraf zijn ze ko- men smeken om op een lijst te ko-

'De kiezers van tegenwoordig zijn veel meer geneigd om politiek te 'zappen'. Politici die twintig jaar kunnen meegaan, dat is vandaag ondenkbaar'

niet onder controle hebt. Zelfbe- heersing is cruciaal in de politiek. De echte emoties hou ik voor op de voetbaltribune.

Heb jij tijdens jouw regeren ooit echt wakker gelegen van iets?

Nee. Je lost meer problemen op door er eens goed over te slapen dan door ervan wakker te liggen. Thuis was ik geen premier. Je moet eigenlijk altijd een lichte vorm van schizofrenie hanteren. Zodat je als privépersoon de functie en de per- soon die de functie vervult - ook al ben je dat zelf - van op een afstand kan bekijken.

Heeft de macht ooit invloed op jou gekregen?

Ik heb macht altijd als een instru-

men staan. Dus, het kan verkeren.

Twee jaar geleden kondigde je aan dat je tegen 2009 met alle publieke functies wilde stoppen. Maar Europa heeft je net een nieuwe opdracht gegeven en ook federaal hangen ze aan de telefoon. Hoe lang mag dat nog duren?

Federaal ben ik alleen beschikbaar voor advies en voor noodingrepen, maar terugkeren zal ik niet. Het is aan de nieuwe generatie om het waar te maken. Europa blijft me wel boeien en als de partij het in 2009 nog nuttig vindt om me op de lijst voor het Europees Parlement te zetten, zal ik geen 'nee' zeggen. Maar als ze vinden dat ze ander en

beter hebben, ga ik niet zitten nuk- ken in een hoekje. Ik heb de afge- lopen tien jaar in Europa een heel boeiende periode meegemaakt en ik ben al lang blij dat ik die kans heb gekregen.

Echt met pensioen gaan is dus niets voor jou?

Ik heb zelf als minister van Socia- le Zaken gezegd dat we langer moeten werken om de vergrijzing op te vangen. Dan is het logisch dat ik dat zelf ook doe. Maar er zijn nog redenen. Ik heb altijd gezegd dat er twee soorten huwelijken bestaan: die waarbij het koppel constant samen is en huwelijken zoals dat van mij en Celie, waarbij het koppel elkaar amper ziet. Bij die laatste soort beginnen de proble- men meestal bij het pensioen. Dus kan je er beter niet te vroeg mee beginnen. (*lacht*)

Veel tijd voor je gezin bleef er vroeger niet over. Je hebt altijd gezegd dat je kinderen daar wei- nig last van hebben ondervon- den. Haal je de tijd nu in?

Ik denk niet dat ik daarin veel ben veranderd. Kinderen moet je voor- al loslaten. Hun eigen kansen ge- ven. En ze vooral niet proberen te boetsen naar je eigen beeltenis. Mijn ouders hebben mij op dezelf- de manier grootgebracht. En daar ben ik hen nog altijd dankbaar voor. Je hoeft als ouder niet perma- nent aanwezig te zijn. Ik ben op mijn twaalfde naar het pensioonaat gegaan en ik heb me dat nooit beklaagd.

Ondertussen heb je ook tien kleinkinderen.

Ja, en van hen kan ik echt genieten. Je bent er niet echt meer verant- woordelijk voor, dus dat is alleen maar plezierig.

Je hebt enkele jaren geleden twee kleinkinderen verloren. Dat heb je toen bewust heel stil gehouden.

Ja, ik wilde niet dat dat tragische nieuws zou uitlekken. Dat wilde ik mijn dochter besparen. Zij mocht niet het slachtoffer worden van mijn publieke functie. En dus zat er maar één ding op en dat was blij- ven werken. Toen Larsje stierf, zat

'Met pensioen gaan is niets voor mij', zegt Dehaene, hier samen met koning Albert.

'De dood van mijn vader en van mijn twee kleinkinderen behoren tot de meest dramatische gebeurtenissen van mijn leven'

had geen keus. Als ik dat niet had gedaan, had iedereen geweten wat er aan de hand was.

Hoe kan je zoiets opbrengen?

Dat kan je waarschijnlijk alleen als je zoals ik heel duidelijk een onder- scheid maakt tussen werk en privé. Maar het zijn zware klappen. Het verlies van twee kleinkinderen en de dood van mijn vader toen ik 21 was, behoren tot de meest drama- tische momenten uit mijn leven. Dat is zeker.

Vormt dat je als mens?

Ongetwijfeld. Als je je vader zo jong verliest, zit je zelf nog in een rebelse fase. Dan denk je nog dat je het beter kan dan je vader. In mijn omgeving heb ik gezien dat mensen, eens ze zelf gehuwd zijn en de dertig voorbij, een heel ande-

ik op een Europese top. Zijn zus Maaïke is minder plots overleden na een strijd tegen kanker. Maar op de dag van de begrafenis moest ik de eerste minister van Rusland ver- welkomen. Dat was hard, maar ik

Jean-Luc heeft inmiddels tien kleinkinderen. 'Ik kan enorm van hen genieten. Je bent er niet echt verantwoordelijk voor, dus dat is alleen maar plezierig.'

re band met hun vader ontwikke- len. Een kameraadschap met we- derzijds respect. Die kans heb ik niet gehad. Dat heb ik wel gemist, ja. Iemand om op terug te vallen eens je zelf in het actieve leven staat, die je raad en daad kan ge- ven.

Gelukkig was er Celie, met wie je nu al meer dan veertig jaar bent getrouwd. Wat is jullie geheim?

Dat we partners zijn. Huwelijken die op een te sterke prille verliefd- heid zijn gebouwd, gaan gemakke- lijker overkop. Niet dat er bij ons geen emoties spelen, maar in de eerste plaats zijn wij dus partners. En dat veronderstelt geven en toe- geven. Dat zie je tegenwoordig nog te weinig. Toen ik eerste mi- nister werd, heeft Celie vanuit haar Amerikaanse roots vrij spontaan de rol van *first lady* op zich genomen. Dat heeft ze zeer goed gedaan.

Ze brengt je nog steeds overal met de wagen naartoe.

Vaak wel, want ik rijd niet graag meer. Ik heb er een afkeer van gekregen toen ik minister van Ver- keer werd en voortdurend op de vingers werd gekeken. Later kreeg ik dan een chauffeur. Ik heb er - zoals sommige mannen - helemaal geen complex over dat mijn vrouw aan het stuur zit. Integendeel, als we naar de zee rijden, zet ik me gewoon op de achterbank met mijn *gazet*. Zo val ik haar zeker niet lastig.

Hoe staat het eigenlijk met je memoires?

Ik ben er volop mee bezig. Maar ik heb het wel wat onderschat. So- wieso heb ik er momenteel minder tijd voor dan voorzien. En wat ook vervelend is, is dat ik pas in '82 ben begonnen met nota's te dicte- ren voor mijn eventuele memoires. Van de periode voordien heb ik niets. Dus dat vergt heel wat op- zoekingswerk. Maar ik hoop dat het boeiende lektuur wordt. De boeken van Tindemans en Martens vond ik een beetje te droog. Dat moet anders zijn bij mij. Daarom zal ik zeker voor de nodige peper en zout zorgen. **VALERIE VAN PEEL**